

Delagationsmötet för kvinnornas rösträtt.

EN andra december på aftonen afhölls i sångföreningen M. M.s lokal det stora rösträttsmöte, till hvilket Kvinnosaksförbundet Unionen kallat representanter för alla vårt lands olika kommuner. Till kl. 6 var mötet annonseradt, men redan en half timme tidigare begynte man samlas, och på det utsatta klockslaget var hvarenda plats i salen upptagen. Alla bord, så när som på ordförandens måste flyttas undan; vaktmästarne buro in stolar — ständigt mera stolar till alla de kvinnor, som samlats för att diskutera denna vår stora lifsfråga. De hade kommit i stora skaror från städerna, från bondgårdarna på landet, ja t. o. m. från de små ödemarksstugorna. Alla ville ådagalägga sitt intresse för den gemensamma saken. Alla ville vara med. Enhvar hade känt ett behof att meddela sig med likasinnade. Lif, rörelse, trängsel rädde i salen till dess plötsligt ordförandeklubban — ögonblickligen hörsammad — bjöd tystnad.

Mötet öppnades af skolföreståndarinnan Lucina Hagman, Unionens ordförande, med ett kort på svenska och finska framfördt andragande. Hälsande mötesmedlemmarna välkomna, uttalade fru Hagman sin stora tillfredsställelse öfver att de så talrikt infunnit sig. Häri såg hon ett nytt bevis på hvilket behof kvinnorna kände att vinna rösträtt. Och frågade man sig hvad som var orsaken till att de nu mer djupt än tillförne kände detta behof, att de mer än någonsin sträfvade att vinna politiska rättigheter och äfven tycktes äga mera utsikt än förr att nå målet för dessa sina sträfvanden, så måste svaret blifva: det är den tid af sorg och förtryck, som vårt land genomgått, som väckt kvinnorna till insikt om att de behöfde rösträtt för att bättre kunna värka till fromma för sitt land. Det är dessa »sorgens år», som lärt samhället inse, att det ej kan undvara hälften af sina medlemmar vid rådslagen — att det ovillkorligen behöfver äfven kvinnornas medvärkan.

Till ordförande för mötet utsågs härpå skolföreståndarinnan L. Hagman samt till viceordförande lärarinnan Sofie Streng. Som sekreterare fungerade på anhållan af ordföranden skolföreståndarinnan A. Nissinen och undertecknad. Stenografer voro fruar O. Fabritius och I. Blomkvist.

I enlighet med det för mötet fastställda programmet följde nu redogörelse för de beslut, hvilka å de skilda landsortsmötena fattats. De deputerades namn uppropades ort för ort i bokstafsordning, och enhvar uppläste de yrkanden hvarom på mötet i hemorten öfverenskommits. På de flesta ställen hade de af Unionen föreslagna klämman blifvit enhälligt omfattade. Å en del möten hade de blifvit delvis omstiliserade, å en del hade man gjort tillägg af olika slag. Unionens kläm, densamma som äfven af Helsingforsmötet antogs, yrkade:

att reformeringen af vårt lands folkrepresentation bör ske enligt principen om allmän och omedelbar valrätt, sålunda att åt hvarje myndig, finsk medborgare, man såväl som kvinna, bör vid val af folkrepresentanter tillerkännas en röst, samt att hvar och en, som har valrätt, äfven bör vara valbar.

Från somliga orter framställdes yrkanden på införande af enkammersystem, från somliga ang. afskaffande af mannens målsmanskap öfver hustrun med flere rösträtts-saken icke direkt berörande fordringar. I själfva rösträtts-saken tycktes ingen tvekan hafva rådt. Alla hade varit ense angående det berättigade i detta yrkande. Af stort intresse var att af de delegerade erfara huru talrikt besökta mötena på de skilda orterna varit. Antalet närvarande tycktes hafva varierat mellan c. 50 och öfver 800 (Uleåborg) personer. Åtskilliga andraganden hälsades med bifallsrop och applåder.

Representanter hade infunnit sig för icke mindre än 122 skilda orter. Från flere kommuner hade afsändts tvenne, ja t. o. m. tre och fyra representanter med rättvist beaktande af att olika meningsgrupper, olika samhällslager borde vara representerade. Den konstitutionellt sinnade kvinnan och socialdemokraten, representanterna för vår kvinnliga intelligens och den enkla bondkvinnan med samtliga däremellan liggande typer hade här funnit hvarandra i en gemensam sträfvän för ett af alla med samma intresse omfattadt mål. Det låg någonting imponerande i själfva detta faktum, någonting hvaraf man ej kunde undgå

att röna invärkan. Det måste vara en stor, en rättvis strävan, då den så kunnat förena alla dessa kvinnor i en enda vilja. Detta var den tanke som med öfvertygelsens makt gaf mötet sin prägel, och den som kommit dit jämförelsevis likgiltig — om någon sådan fanns — gick helt säkert därifrån uppfylld af varm hänförelse för rösträtts-saken och genomträngd af dess vikt så för kvinnorna som för samhället i dess helhet.

Sedan de delegerade redogjort för de uppdrag de af sina kommittenter erhållit, föreslogs uppställande af en resolution, som skulle utgöra ett gemensamt uttryck för mötets åsikt. Efter en kortare diskussion enades man om följande stilisering af densamma:

Rösträtt och valbarhet böra tillerkännas alla 21 år fyllda kvinnor, gifta och ogifta, enligt den allmänna, lika och omedelbara rösträttens princip.

Under diskussionen framhölls af en del talarinnor att åldersgränsen borde vara 25 år, emedan de flesta kvinnor såväl som män vid 21 års ålder ännu icke äro i besittning af den ansvarskänsla utöfvandet af rösträtt kräver, men blefvo förfäktarna af denna åsikt vid omröstning i minoriteten. En delegerad, som yrkade på införande af ordet välfrejdad i resolutionen, vann föga medhåll.

Till befrämjande af arbetet för rösträttssaken hade möteskommittén föreslagit följande åtgärder:

a) Att kvinnorna å de särskilda orterna genom deputerade vid val- och andra allmänna möten skulle söka invärka på besluten i för saken gynnsam riktning.

b) Att uppvakta elektorerna och de valda landtdagsmännen för att göra sig underrättade om deras ståndpunkt samt söka förmå dem att vid landtdagen föra kvinnornas talan.

c) Att föranstalta föredrag och diskussionsmöten samt sprida litteratur i rösträttsfrågan.

d) Att öfverallt i landsorten upprätta bestående organisationer, som skulle bringa de föreslagna åtgärderna i värkställighet.

e) Att tillsätta en centralkommitté i hufvudstaden.

f) Att till den nya senatens viceordförande afsända en deputation, som skulle anhålla om att kvinnornas rösträtt måtte beaktas i den proposition, som af regeringen kommer att föreläggas landtdagen.

Punkterna *a*, *b*, och *c* antogs utan diskussion. Beträffande punkt *d* uppstod fråga om antalet medlemmar i de skilda landsortskommittéerna, hvarvid man öfverenskom om att detta skulle blifva beroende af ortsförhållandena. Beträffande centralkommittén beslöt mötet öfverlämna alla anordningar åt Unionen, endast betonande att medlemmarna borde representera alla samhällsklasser, hvarför de arbetande kvinnorna borde beredas tillfälle att själfva invälja representanter.

Till punkt *f* gjordes ett tilläggsförslag af innehåll, att till medlemmar i den kommission, som af regeringen kommer att tillsättas för rösträttsfrågans behandling, äfven kvinnor måtte utses. Härom förenade sig mötet enhälligt och beslöt man anförtro åt den deputation, som skulle uppvakta senatens viceordförande, att göra en anhållan äfven i denna sak. Till medlemmar i deputationen utsågos d:r M. Friberg, fru E. Hällström och gårdsvärdinnan fru A. Westerinen.

Att till de socialdemokratiska kvinnornas rösträttsmöte framföra en hälsning valdes d:r T. Hultin, fru E. Hällström och fru H. Kupiainen.

Flere talarinnor påyrkade att frågan om en- eller tvåkammarrepresentation borde upptagas till diskussion, men ansåg mötets flertal skäl ej föreligga att afvika från det en gång bestämda programmet.

Sedan mötets officiella del afslutats, vidtog en enkel supé, till hvilken landsortsrepresentanterna inbjudits af medlemmar af Unionen samt en del andra medborgarinnor i Helsingfors. Sinnesstämningen var den mest animerade. Tal höllos för fosterlandet af skolföreståndarinnan A. Nissinen, för kvinnornas utveckling af d:r M. Friberg, till Minna Canth's och Adelaïde Ehrnrooths minne af skolföreståndarinnan L. Hagman. Redaktris A. Furuhielm framförde till de finska kvinnorna en hälsning från »Allryska förbundet för kvinnans likställighet» äfvensom från mrs Carrie Chapman Catt, ordförande i »Världsförbundet för kvinnans rösträtt», till hvilka mötet beslöt öfversända svars-hälsningar. Gårdsvärdinnan A. Westerinen skildrade strejktiden på landsbygden. Fru E. Landgren framhöll i ett längre andragande de skiftande tider vårt land haft att genomgå, lärarinnan C. Rajander utbragte ett lefve för Unionen o. s. v. Det ena talet aflöste det andra. Sam-

kvämet räckte till inemot kl. 1 1/2 på natten, och man åtskildes med en känsla af att den insats, som genom detta möte gjorts till en närmare sammanslutning af kvinnorna i vårt land, otvifvelaktigt kommer att vara af stor betydelse samt mäktigt bidra att sprida intresse icke allenast för rösträttssaken utan äfven för upplysning och framåtskridande på olika områden. Helt visst skall denna afton hos enhvar af dem, som närvaro, för minnet framstå som någonting stort och innehållsrikt, som någonting af det bästa man upplefvat.

Följande dag på förmiddagen samlades en stor del af mötesdeltagarinnorna i Nya finska samskolans festsal för att yttermera genom gemensam diskussion söka vinna utredning i särskilda frågor. Här dryftades frågan om en- och tvåkammersystem, om förbudslagstiftning mot rusdrycker samt om bildandet af filialer till Unionen. Därvid visade somliga talarinnor ett synnerligen stort intresse för inrättandet af filialer, andra förordade fria rösträttskommittéer. Som ordförande vid detta möte fungerade fru A. Laine från Kides, som sekreterare fru H. Gebhard.

En förteckning — så godt den på grund af mötesprotokollet och andra förefintliga handlingar kunnat uppgöras — lämnas här nedan såväl öfver de representerade orterna, som öfver de utsedda delegerade. Emellertid hade somliga af dessa antingen inlämnat sina resp. protokollsutdrag utan att underteckna dem med sina namn, andra alldeles underlåtit ett sådant inlämnande, hvarför listan antagligen torde vara ofullständig.

Alahärmä — Leidenius; Alavo — Lassila; Asikkala — Toivonen; Birkala — Relander; Björkö — Kolehmainen, Penttilä; Björneborg — Hellström, Juselius, Vesterlund; Borgå — Aschan, Takala; Brahestad — Ingman, Palmqvist; Ekenäs — Roos; Eura — Krouvila, Männistö; Forssa — v. Bonsdorff, Helin; Fredrikshamn — Collan; Gamla-Karleby — Hansson; Haapavesi — Pöyhänen; Hartola — Boisman, Juslén; Hauho — Ståhlbom; Heinola — Leinonen; Heinävesi — Kinnunen, Rautiainen; Hvittis — Härkälä, Vilenius; Hyvinge — Johansson, Lehtonen; Ijo — Aulin; Idensalmi — Lagus, Tenhonen; Ilomants — Makaroff; Impilaks — Lundberg; Iitis — Peltonen; Jakobstad — Candolin; Joensuu — Ha-

kulinen, Simonen; Joutsa — Jurvanen; Juva — Ruuth, Schadevitz; Jyväskylä — Mendelin; Jämsä — Brummert, Toivonen; Kalajoki — Serenius; Kangasniemi — Kallo; Kauhava — Toivonen, Passi, Päiväranta; Kemi — Reijonen; Keuru Bergroth, Heikel, Moijanen, Waissi; Kiikka — Rauho; Kimmo — Linnell; Kides — Brander, Laine; Kivijärvi — Vesterinen; Kivinebb — Mutta; Kokemäki — Starck; Korpilahti — Pajana; Korpiselkä — Stulander; Kotka — Brander, Krogius; Kristina — Demander; Kuivaniemi — Luostarinen, Stålhammar; Kuopio — Canth, Seilander; Kuusamo — Ingman; Kurkijoki — Pettersson; Kärkölä — Airola, Manner; Lahti — Andelin, Kojonen, Manner; Lappfjärd — Andersson; Lempälä — Vilenius; Libelits — Lappalainen, Mustakallio; Lillkyrö — Nieminen, Pyhtilä; Limingo — Bergstén, Heiskari; Lovisa — Öhman; Luvia — Esko, Vanha-Marttila; Mariehamn — Karlsson, Rajander; Messuby — Uotila; Muhos — Nylander; Munsala — Ståhlberg; Mäntsälä — Herlevi, Rantanen; Mänttä — Heikkilä; Norrmark — Ahlström, Ahlström, Nurmis — Hannikainen, Korhonen; Nykarleby — Lybeck; Nyslott — Pfaler, Heiskanen; Nystad — Micklin; Nådendal — Kurtén, Orimattila — Kartinen; Oulais — Martikainen, Öller; Padasjoki — Saksala, Veckman; Perijärvi — Forsman; Petäjävesi — Lübeck; Pielisjärvi — Penttinen; Pihlajavesi — Pakkala; Puumala — Lindström, Mononen; Pälkäne — Häger; Pöytis — Salminen; Reso — Paavola, v. Schantz; Rantasalmi — Eronen; Rautus — Jakobsson; Saarijärvi — Warén; Sammatti — Juntunen, Wiiman; S:t Michel — Arppe, Kirjalainen; Sibbo — Less, Lillia; Sippola — Elfving; Soanlaks — Blomgren; Sordavala — Kivinen, Leander; Sorsakoski — Hoffrén; Strömfors — Kuitto; Suonenjoki — Wilschman; Sysmä — Aho, Silén; Säkjärvi — Lehtoranta; Takaharju — Streng; Tammerfors — Kupiainen, Malander, Malin; Tavastehus — Eklöf; Tavastkyro — Ilvonen, Tättälä; Tenala — Kniper, Sandvik; Terijoki — Karjalainen, Mörö; Toijala — Lundgren, Roos; Torneå — Rantala; Tusby — Rauhala, Åström; Tyrvis — Meurman; Töysä — Lassila; Uleåborg — Lindgren, Nylander; Urais — Paananen, Silvonen; Urdiala — Helander, Partanen; Valkeasaari — Kylmänen; Vasa — Björnberg, Kihlman; Viborg — Hällström, Höckert, Turunen; Viitasaari — Landgren, Perander; Vichtis — Sjelfman; Villmanstrand — Hällström, Saarelainen; Vänä — Paanala,

Strömberg; Vörå — Salin: Ylivieska — Kontio, Pfaler; Yläne — Sjöblom; Åbo — Asp, Frietsch.

Dessutom hade särskilda skrivelser i frågan tillställts mötet från: Forssa, Hangö, Hogland, Honkilaks, Hyrynsalmi, Kajana, Kaskö, Kexholm, Kemijärvi, Koskis, Kuortane, Letala, Lampis, Malaks, Merikarvio, Muola, Mörskom, Parikkala, Pyhämaa, Raumo, Raumo landskommun, Sahalaks, Suistamo, Sulkava, Toholampi och Valkeala.

Tyvärre äro, som af förteckningen synes, landets svenska landskommuner relativt fåtaligt representerade. — Emellertid är ju ingalunda sagdt att intresse ej skulle kunna förefinnas äfven i sådana kommuner, som icke insändt delegerade. — Tvärtom är det att hoppas att äfven där arbetet för rösträttssaken bedrifves med ifver. De beslut, som fattats på delegationsmötet i Helsingfors, kunna själfallet vinna tillämpning äfven i sådana kommuner som ej varit med därom, om nämligen de å mötet uttalade åsikterna äfven där vinna genklang.

Helsingfors i december 1905.

Anna Lundström.

